

on: in this paper, I tried to prove how changed cultural and political forces influence re-configuration of joint ventures. Joint venture managers take steps when they face or guess effects of these forces. Joint venture managers take the challenges to their parent firms to be solved or, alternatively, if there is a trust between parent firms and the JV; they try to solve problems by themselves. it can be summarized that change creates change. Since survival requires an adaptability to change, joint ventures can handle this by re-configuring themselves.

REFERENCES

- Anoop Madhok, Revisiting Multinational Firms' Tolerance for Joint Ventures: A Trust Based Approach, Journal of International Business Studies, First Quarter, 1995.
- Del I. Hawkins, Roger J. Best, Kenneth A. Coney, Consumer Behavior, Irwin, 1995.
- Hamel Gary, Competition for Competence and Interpartner learning within International Strategic Alliances, Strategic Management Journal, 1991, 12 (special issue).
- Lloyd L. Byars, Strategic Management, Harper Collins Publishers, 1991.
- Luis R. Gomez-Mejia and Leslie E. Palich, Cultural Diversity and the Performance of Multinational Firms, Journal of International Business Studies, Second Quarter 1997.
- Peter J. Buckley and Pervez N. Ghauri, The Internationalization of the Firm: A Reader, Academic Press, 1993.
- Thomas L. Brewer, Government Policies, Market Imperfections, and Foreign Direct Investment, Journal of International Business Studies, First Quarter, 1993.
- Vern Terpstra, International Dimensions of Marketing, Wadsworth Publishing Company, 1988.
- Vern Terpstra and Kenneth David, The Cultural Environment of International Business, South-Western Publishing Co., 1985.

19. ASIRDA ULUSLARARASINDA ERMENİ MESELESİNİN ORTAYA ÇIKIŞININ ANALİZİ

Doç. Dr. Mediha AKARSLAN*

ÖZET

Ermeni Sorunu, Islahat Fermanı ile birlikte kendini derinden derine hissettirmeye başlamıştır. Nitekim, 13 Temmuz 1878, Berlin Anlaşması'ndan sonra da enternalize edilmiş bir Ermeni meselesi ortaya çıkmıştır.

Ermeniler, Osmanlı Devleti'nde 19uncu yüzyılın ortalarına kadar, devletin en güvenilir unsuru olmuşlardır. Bu nedenle kendi/erine Millet-i Sadıka denilmiştir.

Ermeniler Osmanlı imparatorluğu nda önemli ticaret ve yönetim noktalarını ellerinde tutmuşlar, önemli mevkiilerde bulunmuşlardır.

19. yüzyılın sonlarında 93 Harbi olarak da bilinen 1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı'nın sonunda ortaya çıkan Ermeni meselesi, Şark meselesinin önemli bir kanadını oluşturmaktadır. Ermeni meselesinin ortaya çıkış nedenlerini tasnif edeceğiz olursak:

1- Şark Meselesi ve Ermeni Sorunu,

2- Emperyalist güçlerin Osmanlı Devleti'ndeki nüfuz bölgeleri ve yaptıkları gizli anlaşmalar,

*Dumlupınar Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Kamu Yönetimi Bölümü Başkanı.

3- Osmanlı Devleti'ndeki misyonerlik çalışmalarının, çok önemli faktörler olduğunu görürüz.

Sonuç olarak, Ermeni meselesi, emperyalist ülkelerin kendi politikaları gereği, uluslararası platformda ortaya attıkları bir siyasi sorundur.

SUMMARY

The Armenian Issue made itself deeply felt following a number of Reformation movements initiated by Ottoman Sultans in the 19.th century. Moreover, as a result of Berlin Treaty (13th of July, 1878), the above-mentioned Armenian Issue received widespread attention, becoming a problematic matter of international concern.

Until the mid-19th century, Armenians were regarded as and actually considered the most low-abiding population among the national minorities of the Ottoman Empire, hence their labelling on "Loyal Nation". (Millet-i Sadıka)

Thus, they held important positions in administration and trade, controlling a number of vital aspects of social, economic and political levels of the Empire.

Later, however, towards the end of the 19th century, especially after the Russian-Ottoman war (1877-1878), known as "93 War", The Armenian Issue came to constitute an important aspect of the Eastern Question.

Thus following the general terms our approach, mention should be made of the fact that:

1) *The Eastern Question as well as the Armenian Issue*

2) *The penetration in Ottoman Empire of imperialist forces and their subsequent secret treaties, and*

3) *Christian missionary activities conducted in the regions of Ottoman Empire, represented actually the main causes for the rise and consolidation of the so-called Armenian Issue, which is reported in Modern Turkey as an important problem of racial existence, with strong political and cultural consequences.*

Actually, the Armenian Issue represents nowadays a rather political problem which has always been a matter of international concern reified by the developed countries in accordance with their own political purposes.

GİRİŞ

Bu çalışma ile ülkemizde, şu anda en önemli konulardan biri olan, Ermeni meselesinin uluslararası arenada ortaya çıkışı incelenmiştir. Esasında, Ermeni meselesi tarihsel süreç içinde, Osmanlı İmparatorluğu'nda 18 Şubat 1856 tarihli İslahat Fermanı ile birlikte kendini derinden derine hissettirmeye başlamıştır. Nitekim, 13 Temmuz 1878 Berlin Anlaşması'ndan sonra da, enternalize edilmiş bir Ermeni meselesi ortaya çıkmıştır.¹

Batılı devletler, 1878'den itibaren Osmanlı İmparatorluğu üzerinde sistemli bir politika izleyerek Osmanlı topraklarını parçalamışlardır. Burada izlenen yöntem şu idi: İlk gelişmeler okul ve eğilim sistemiyle, milliyetçi fikirleri yaymak şeklinde oluşuyordu. İkinci etap da, Osmanlı İmparatorluğu'nun içinde bulunduğu ekonomik krize rağmen, koparılmak istenen bölgede insan hakları ve sosyo-ekonomik reformların yapılmasında ısrar ediliyordu. Bilâhare, Osmanlı İmparatorluğu bu reformları istenilen düzeyde gerçekleştiremeyince, ortaya çıkan silahlı direniş hareketlerine yardımcı olunmuştur. Daha sonra da, bölgeye yarı otonomi istemek, reformlarda ısrar ederek ve söz konusu bölgeyle ekonomik ilişki ve bağları artırarak o bölgenin bağımsızlığını elde etmesi temin ediliyordu.²

Nitekim Batılıların önce, 1829'da Yunanistan'ın bağımsızlığını kazanmasında³ Ermeni meselesinin ortaya çıkışında ve günümüz bölücü akımlarının canlandırılmasında, izledikleri bu yöntem halen uygulanan bir usuldür.

Komşularının Ermeni, kendilerinin Hay veya Hayasdatı dedikleri Ermeniler tarih boyunca sırasıyla Roma, İran ve Arap egemenliğinde kaldılar. Ermeniler Osmanlı Devleti'nin kuruluş aşamasında Doğu Anadolu, Kilikya ve Kafkas bölgelerinde küçük krallık ve beylikler halinde İran, Bizans, Gürcü ve Selçuklu Devletlerine bağımlı olarak yaşamışlardır.⁴

¹ Kazım GÜRÜN, "Türk Ermenistan İlişkileri", Avrasya Eritleri, 1996, I. Ankara, s.54.

² Mediha AKARSLAN, Bosna Hersek ve Türkiye, İstanbul 1993 s.32-33

³ Toktamış ATEŞ, Siyasal Tarih, İstanbul Ü.Yayımları, No:3550 s.298

⁴ Nilgün ERDAŞ, "Millet Mücadele Döneminde Ermeni Sorunu", Askeri Tarih Bülteni, Genelkurmay

Özellikle Bizans İmparatorluğu döneminde, 2.Ermeni Prensiği kurulmuştur. Bunlardan biri Van'da, diğeri ise Kars çevresinde Ani Prensiği adı altında ortaya çıkmıştır. Daha sonra, 1045 tarihinde, Ani Prensiği Bizans tarafından ele geçirilmiş. Bundan sonra, gerek Van Prensiğindeki ve gerekse Ani Prensiğindeki Enneni halkı, Sivas, Urta ve Orta Anadolu'ya mecburi olarak gönderilmiştir.

Ermeni tarihçileri arasında benimsenen teoriye göre, Ermeniler Friglerc mensup olup, Balkan kökenlidirler. Balkanlardan gelen istilâlar sonucu, Anadolu ve Doğu Anadolu'ya göç ederek buraya yerleşmişlerdir.

M.Ö. 6.ncı yüzyıldan itibaren Anadolu'da varlıklarını sürdürmeye başlamış olan Ermenilerin, Osmanlı İmparatorluğu'nun egemenliğine girdikten sonra, aynı imparatorluğun mensupları olarak Türklerle barış içinde yaşadıkları bilinen bir gerçektir. Fakat, 19.uncu asırda başlayan Türk-Ermeni ilişkilerindeki yozlaşmanın nedeni ise, değişik dış faktörlerden oluşmuştur.¹

A-OSMANLI DEVLETİ'NDE ERMENİLERİN DURUMU

1299 yılında, diğer bir ifadeyle 14.yüzyılın başında kurulan Osmanlı Devleti, 15.yüzyılın sonlarına doğru, tüm Ortadoğu Kuzey Afrika, Anadolu Balkanlar ve Doğu Avrupa'nın büyük bir bölümünü, egemenliğine alacak boyutlara ulaşmıştı.⁴

Öyle ki; Osmanlı Devleti üç kıtaya yayılan geniş ve güçlü bir imparatorluk kurmuştur. Diyebiliriz ki, 600 seneden daha çok varlığını sürdüren Osmanlı Devleti'nin öyküsü o dönem tarihinin en önemli siyasi konularından birisidir.

Osmanlı Devleti, Doğu ile Batıyı göçebeliğin dinamikleri ile yerleşik toplumun özelliklerini kaynaştıran, tüm azınlıkları her türlü bağınazlıktan uzak bir şekilde, aynı siyasal yapı ve aynı pota içinde birleştirerek birlikte yaşamalarını temin eden bir devlettir. Nitekim Osmanlı Devleti, yeryüzünün global bir nitelik almaya başladığı 1500' l i yıllardan itibaren bu sürece katkısı olan en önemli siyasi aktörlerden biri olmuştur.⁷ İşte bu şartlar altında, Ermeniler Osmanlı Devleti'nde 19.uncu yüzyılın ortalarına kadar, devletin en güvenilir unsuru olmuşlardır. Bu nedenle kendilerine Millet-i Sadıka denilmiştir.⁸ Ermeniler Millet-i Sadıka

¹ Şeçli AKOÛN, "Amerikalı Misyonerlerin Ermeni Meselesinde Rolü", Atatürk Yolu. Mayıs 1998, sayı:1,s.1.

⁴ OralSANDER, *Siyasi Tarih*, C:1,4.Baskı. Ankara 1995. s.42.

⁷ SANDER. *Siyasi Tarih*, C:1, s.42.

⁸ Hama EROĞLU, *Türk İnkilâp Tarihi*, Ankara 1990. s.153.

sıfatıyla, Osmanlı Devleti'nin vatandaşlarına tamdığı bütün hak ve hürriyetleri elde etmişlerdir. Şöyle ki: Ermeniler Osmanlı İmparatorluğu'nda önemli ticaret ve yönetim noktalarının ellerinde tutmuşlar. Bir çok Ermeni birinci sınıf devlet adamı olarak görev yapmış. Önemli mevkilerde bulunmuştur. Örneğin; II.Abdülhamit döneminde Agop Paşa, Hazine-i Hassa Nazıdır.

Yine İstanbul'daki Ermeni Patrikhanesi, Fatih Sultan Mehmet'in, Bursa'daki Ermeni Piskoposluğunu İstanbul'a getirmesiyle kurulmuştur.⁹ Fatih Sultan Mehmet (II.Mehmet), 1453'de İstanbul'u aldıktan sonra, Patrikhaneyi güçlendirerek, etkinliğini artırmaya çalışmıştır. Balkanların fethinden sonra, buradaki Ortodoks cemaatlerini de Fener Patrikhanesine bağlamıştır.¹⁰

Ermenileri Osmanlı Devleti'nin her yerinde görmek mümkündür. Fakat özellikle Anadolu'da Van, Bitlis, Erzurum, Diyarbakır, Sivas ve Harput'ta yoğun olarak bulunuyorlardı. Fakat en yoğun buldukları bölgelerde bile, genel nüfusun 1/3 nü geçmeleri söz konusu değildi. Mezhep yönünden Katolik, Gregoriyan ve Protestan mezheplerine ayrılmışlardı.¹¹

Ennenilerin çoğu, Türkçe konuşuyordu. Kırsal kesimde yaşayan Ermeniler, genellikle çiftçilik, ticaret ve yerli endüstri ile ilgili işleri yapıyorlardı. Kentlerde yaşayan Ermeniler en çok iç ve dış ticaret işleriyle uğraşıyorlardı. Yine sarraflık ve bankerlik gibi ekonomik açıdan iyi imkânlar olan işleri yapan, çok sayıda Ermeni vardı. Ayrıca Ennenilerin askerlik yapma mükellefiyeti yoktu. Bunun yerine çok az miktarda vergi ödüyorlardı. Diyebiliriz ki, bu şartlar altında 19.yüzyılın son çeyreğine kadar Osmanlıların bir "Ermeni Sorunu" olmadığı gibi, Enneni tebanında, Osmanlı siyasal iktidarıyla, çözemedikleri herhangi bir meseleleri söz konusu değildi. Osmanlı İmparatorluğu tarafından kendilerine her türlü imkân sağlanan Ermeni toplumu bir yandan dış güçlerin, diğer yandan da Ermeni Patrikliğinin etkisi sonucu, 1882-1908 yılları arasında bir isyanlar dönemi yaşamışlardır. Nitekim Birinci Dünya Savaşı çıktıktan sonra da, toplumun büyük bir kısmı fiilen Çarlık Rusya'sının yanında yer almıştır.¹²

B-ERMENİ MESELESİNİN ORTAYA ÇIKIŞ NEDENLERİ

Osmanlı Devleti'nde Ermeni meselesinin ortaya çıkışında; Şark meselesinin, Birinci Dünya Savaşı'ndan önce emperyalist güçlerin

⁹ Paş HENZK, "Türkiye ve Ermenistan", *Avrasya Etiüleri*, Ankara 1996-1. S.44, s.286.

¹⁰ Toktamış ATEŞ, *Siyasi Tarih*, s.286.

¹¹ Ahmet GÜNDÜZ, Osmanlı Devleti'nde Yapılan Misyonerlik Faaliyetleri ve Ermeni Meselesinin Doğuşu, Gelişmesi, *Türk Dünyası Araştırmaları*, 128 Ekim 2000, s.113.

¹² GÜRÜN, a.g.m., s.56.

Osmanlı Devleti'ndeki nüfus bölgeleri ve yapılan gizli anlaşmaların 19.yüzyıl başında Osmanlı İmparatorluğu'na gelmeye başlayan misyonerlerin çalışmaları en önemli faktörlerdir. Şimdi, bunları ana hatlarıyla inceleyelim.

1-Şark Meselesi ve Ermeni Sorunu

19.yüzyılın sonlarında, tarihçilerin 1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı olarak adlandırdığı, Rumi 1293 yılında başladığı için de "93 Harbi" de³ denilen savaş sonunda imzalanan Ayestefanos (Yeşilköy) ve Berlin Anlaşması sonucu enternalize edilmiş bir şekilde ortaya çıkan Ermeni sorunu, Şark meselesinin önemli bir kanadını teşkil etmektedir.

Osmanlı Devleti ile Çarlık Rusyası arasında imzalanan Ayestefanos Anlaşmasının 16.maddesi ve Berlin Anlaşmasının 61.maddesi¹⁴ ile Ruslar "Ermenilerin Hamisi" sıfatını kazanmışlardır.

Ayestefanos Anlaşmasının yerini alan Berlin Anlaşması'na göre Osmanlı Devleti Ermeniler lehine İslahat tedbirleri alacak. Bunu ilgili devletlere bildirecekti. Söz konusu devletler de, bu İslahat tedbirlerini gözetim ve denetim altında bulunduracaklardı.¹⁵

Fransızların question d'Orient, İngilizlerin Eastern question dedikleri Şark meselesi, sadece bir kavram olmayıp Osmanlı İmparatorluğu topraklarının paylaşımı amacını güder.¹⁶

Bir çok milletten oluşan Osmanlı İmparatorluğunun topraklarının bölünümün de en kolay ve en etkili metot ise, daha önce de belirttiğimiz gibi, 1789 Fransız İhtilali sonrası ortaya çıkan Milliyetçilik hareketlerine uygun olarak, milletler arasında nasyonalist bilinci uyandırıp parçalanmayı kolaylaştırmaktır. Bu şartlar altında, Şark meselesi nedir? Sorusuna kısaca cevap verecek olursak, Osmanlı İmparatorluğu'nu parçalamak, paylaşmak ve bunun sonucunda Türkleri Anadolu ve Avrupa'dan atmak olarak cevaplandırabiliriz. Şark meselesi konusunda Avrupalı tarihçiler farklı görüş ve eğilimlere sahip oldukları için, ortak bir başlangıç tarihi bulmakta anlaşamamışlardır. Nitekim bu tarihçilerden Albert Sorel, Şark Meselesi adlı çalışmasının önsözünde:

On ay süren 93 Harbi boyunca (Mayıs 1877-Mart 1878) ağır seferberlik koşulları yaşanmıştır. 93 Harbi'nin izleni çok ağır olmuştur. Öyle ki, 1. Dünya Savaşı yaşanlar, 93 Harbi'ne büyük seferberlik demişlerdir.

³ Nihat ERİM, Devletlerarası Hukuk ve Siyasi Metinleri, C.1 Ankara 1953, s.403-424.

- Esat URAS, Tarihte Ermeniler ve Ermeni Meselesi, 2.Baskı, İstanbul 1987.S.217-252.

Ali SARIKOYUNCU, "Şark Meselesi ve Tarihsel Gelişimi", Askeri Tarih Bülteni, Sayı 36, Şubat 1994, s.1.

"Türkler, Avrupa'ya ayak bastığı andan itibaren bir Şark meselesi meydana gelmiş oldu" diyerek, Şark meselesinin başlangıcı olarak, Osmanlı Türklerinin Avrupa'ya ayak basışı olan, XIV.yüzyılın ikinci yansını kabul etmiştir.

Fransız okullarında ders kitabı olarak okutulan Seignobos tarihinde ise, Şark meselesinin başlangıcı olarak, XVIII.yüzyıl olarak gösterilmiştir. Burada, her ne kadar Şark meselesinin başlangıcı olarak XVIII.yüzyıl gösterilse de, tarihçiler arasında bu hususta tam bir görüş birliği söz konusu değildir. Şark meselesi, ilk defa 1815 Viyana Kongresi'nde siyasal anlamda kullanılmıştır.¹⁷

Şark meselesi, uluslararası platformda gündeme gelmeye başladıktan sonra, Osmanlı İmparatorluğu'nun iç politikasında Batıcılık fikirleri söz konusu olmaya ve İslahat çalışmaları yapılmaya başlamıştır. Fakat çalışmalar sonuç olarak Osmanlı İmparatorluğu'nu parçalamaktan kurtaramamıştır.

1877'lere doğru, Şark meselesinin işgal konusu artık Türklerin Avrupa'dan atılması sorunu değil, Osmanlı İmparatorluğu'nun nasıl paylaşılacağı konusu idi.

Nitekim, 1875 Bosna-Hersek isyanı, emperyalist devletlerin müdahalesi ile gelişmiş ve büyümüştür. Bosna ve Hersek'e bir takım imtiyazlar verilmesine rağmen, olayların önü alınamamıştır. Yine, Ayestefanos Anlaşması'ndan sonra, 4 Haziran 1878'de imzalanan bir anlaşma ile Kıbrıs'ı geçici olarak İngiltere'ye bırakıldı. Fakat İngiltere'nin Kıbrıs'daki varlığı geçici olmamıştır.¹⁸

İşle, Berlin Anlaşmasından sonra, emperyalist devletler Osmanlı'yı parçalamak için her yola başvurdular. Bu husus da Ermenilerden oldukça iyi faydalandılar. Emperyalist idealleri doğrultusunda, Ermenileri kullandılar. Bu arada, çeşitli Ermeni demekleri kurulmaya başlamıştır.

1.a-Hınçak ve Taşnak Ermeni Komitalarının Kurulması

Rusya ve İngiltere'nin desteğiyle kurulan Hınçak ve Taşnak adlarını taşıyan Ermeni komitaları Anadolu ve İstanbul'da faaliyete geçtiler. İsyanlar çıkardılar, Katliamlar yaptılar. Kendilerini engellemek isteyen kim olursa olsun, katlediyorlardı.

¹⁷ Albert SOREL, XVIIIAsırda Şark Meselesi, Çev. Yusuf Ziya, İstanbul 1991, s.6'dan nakleden Kamkoynucu, a.g.m., s.2.

¹⁸ ATEŞ, Siyasal Tarih, s.395.

1887'de İsviçre'de Hınçak (Çansesi) adıyla, 1890'da ise Tiflis'de Taşnak (Hançer) diye isimlendirilen Ermeni komitaları, Anadolu'da teşkilatlarını genişleterek, Birleşik Ermenistan hayalini gerçekleştirmeye çalışıyorlardı. Örneğin; Van'da Karahaç Cemiyeti, Ararat Muş'ta "Mektep Sevenler Şarklı" gibL.Bu derneklerin kurucuları genellikle Kafkasyalı Rus Uruklu Ermenilerdi. Açılan tüm derneklerin amacı: Doğu Anadolu'da okullar açmak ve gençleri ele geçirmektir.

1880-1890'lı yıllarda Osmanlılar için, Ermeniler artık ciddi bir sorundu.

2-Birinci Dünya Savaşı'ndan önce, emperyalist güçlerin Osmanlı Devleti'ndeki nüfuz bölgeleri

Emperyalist devletler, Birinci Dünya Savaşı çıkmadan önce, Osmanlı Devleti'nin bir müddet daha yaşaması gerektiği düşüncesindediler. Bu nedenle ilerde, Osmanlı toprakları üzerinde paylaşma vakti gelinceye kadar aralarında çıkar çatışmalarından doğabilecek ihtilâfları ve potansiyel bir savaşı önlemek istiyorlardı. Bu düşünceler ışığında etkin olacakları nüfuz bölgelerini tespit ettiler. Fakat Birinci Dünya Savaşı'nın beklenmedik bir anda başlaması, Osmanlı İmparatorluğu üzerinde yapılan hesapların tahmin edilenden daha önce ortaya çıkmasına sebebiyet verdi. Osmanlı Devleti'nin yıkılması gündeme geldi.⁹

Emperyalist devletler tarafından Birinci Dünya Savaşı öncesi nüfuz bölgelerinin tespit edilmesi durumu, bir savaş ihtimaline karşı, Osmanlı yöneticilerinin batılı devletlere başvurusu ve çırpınlarının ne kadar faydasız bir çaba olduğunu göstermesi bakımından önemlidir. Söz konusu nüfuz bölgeleri, emperyalist devletler tarafından şu şekilde tespit edilmiştir:

2-a.Rusya'nın Nüfuz Bölgesi

Rusya tarihi boyunca İstanbul ve Boğazlar üzerindeki isteklerini gerçekleştirebilmek için her zaman bir takım hesaplar içinde olmuştur. Nitekim Birinci Dünya Savaşı'na girdikten sonra, açık denizlere ulaşmak Rusya'nın ana hedefi olmuştur. Osmanlı Devleti'nin 28 Ekim 1914'de savaşa girmesinden sonra, Rus Çar'ı tarafından 2 Kasım 1914'de bir beyanname yayınlamr. Bu beyanname özetle şöyle denilmektedir.

"Bütün Rusya olarak biliyoruz ki, Osmanlı'nın bilinçsizce savaşa katılması atalarımızın bize Karadeniz kıyılarında bir miras

⁹ AKARSLAN, "Birinci Dünya Savaş Sırasında Emperyalist Güçlerin Osmanlı Devleti'ndeki nüfuz bölgeleri ve yapılan gizli anlaşmalar", Uludağ Üniversitesi, İ.İ.B.Fakültesi Dergisi, Cilt: XVI, s.11.

olarak bırakmış oldukları tarihi görevi yerine getirmek yolunu Rusya'ya açmak suretiyle, Osmanlı'yı yıkıma götüren olayların seyrini daha çabuklaştıracaktır."¹⁰

Rus Çarı tarafından yayınlanan bu beyanname göstermektedir ki: Osmanlı Devleti Birinci Dünya Savaşı'na katılsa da, katılması da, Rusya'nın fırsat bulur bulmaz tarihi görevini yerine getirmeye çalışacağını vurgulaması bakımından önemlidir.

Türkiye'nin bugünkü idari yapısını göz önüne alacak olursak, hemen hemen 20 vilayeti içine alan -Doğu Anadolu Bölgesi de Rusya'nın ilgi sahasındaydı.¹¹ Nitekim, Birinci dünya Savaşı'nın başlamasından hemen sonra 1 Kasım 1914'de Rusya'nın Doğu Beyazıt üzerinden Osmanlı'nın sınırlarına saldırması ile Kafkas cephesinin açılması bunun göstergesidir. Ayrıca, Rusya 1840'lı yıllardan itibaren bütün Balkan Slavlarını Rus Çarlığı'nın liderliğinde birleştirme çabası içerisindeydi.

2-b.İngiltere'nin Nüfuz Bölgesi

Göller Yöresi (Burdur, Eğridir ve Beyşehir Göllerini kapsayan bölge), ayrıca İzmir-Aydın demiryolu hattından Afyonkarahisar'a kadar olan kısım İngiltere'nin nüfuz bölgesidir.¹² Bundan başka, bütün Arabistan Bölgesi de İngiltere'nin ilgi alanı içerisindeydi. İngiltere'nin 16.yüzyıldan itibaren Hindistan'a kara dan bir yol temin etmek düşüncesi Ortadoğu'ya ilgi nedeninin en önemli sebeplerinden biriydi. İngiltere için bu yolu tehdit eden potansiyel tehlike, Rusya idi. Bu yolu, açık tutabilmek ve bu nedenle Osmanlı Devleti'nin bütünlüğünü korumak, uzun süre İngiliz dış politikasının temelini oluşturmuştur.¹³ Fakat, zamanla Almanya'nın "Doğuya açılma projesi" çerçevesinde Yakındoğu'da etkinliğinin artması sonucu oluşan Alman-İngiliz rekabeti neticesinde, İngiltere 1878 Berlin Anlaşması'dan itibaren Osmanlı Devleti'nin toprak bütünlüğü politikasını terk ederek, Osmanlı toprakları üzerinde kendi güdümünde devletler kurma veya kendi yerleşme temayülü içersine girmiştir. Nitekim bu politika değişikliğinin ilk göstergesi olarak da, Berlin Anlaşması'nda (1878) Rusya'ya karşı Osmanlı Devleti'ni korumak maskesi altında, daha önce de belirttiğimiz gibi Kıbrıs'ı işgal etti.

¹⁰ Hikmet BAYDUR, "T.Dünya Savaşı Sırasında Osmanlı Devleti'nin Paylaşılması Hakkında Yapılan Anlaşmalar", Cumhuriyetin 50.Yıldönümü Semineri Bildirileri, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara: 1975, s.31.

¹¹ Sabahattin SELEK, Milli Mücadele (Ulusal Kurtuluş Savaşı). Örgün Yayınları, İstanbul 1982, s.7.

¹² SELEK, a.g.e.,s.17.

¹³ M.İzzettullah KARAMAN, Uluslararası İlişkiler Çıkarmızın Filistin Sorunu iz Yayıncılık, İstanbul, 1991, s.16.

Yine İngiliz nüfuz bölgesi ile ilgili olarak Bağdat ve Musul petrol-lerinin arama ve çıkarılması hususunda 19 Mart 1913'te uzun görüşmelerden sonra İngiltere ile Almanya arasında bir anlaşma imzalandı. Bu anlaşmaya göre, hisseleri Türkiye Milli Bankası (Alman-İngiliz), Shell (İngiliz ve Deutsche Bank (Alman) ortaklığından oluşan "Osmanlı Petrol Şirketi"ne yeni şekil verilerek Irak üzerindeki ekonomik menfaatler iki devlet arasında paylaşılmıştır. Bu paylaşmaya göre, 1-Osmanlı Petrol Şirketi'nin hisselerinin %75'i İngiliz şirketine, 2-Hisselerin %25'inin de Alman Deutsche Bank'a ait olduğu kabul edilmiştir. Bunun sonucunda her iki devlette, Osmanlı Devleti'ne yoğun baskı yaparak, Musul ve Bağdat bölgelerinde petrol arama imtiyazını, Birinci Dünya Savaşı'nın çıkmasından üç gün önce, 25 Haziran 1914'te almışlardır.²⁴

2-c.Almanya'nın Nüfuz Bölgesi

İstanbul'dan Bağdat'a kadar uzanan demiryolunun iki tarafını içine alan bölge, Alman nüfuz bölgesidir. Esasında Almanya Osmanlı Devleti'ne karşı ikili bir politika izliyordu.

"Almanya işgalci olarak kötüdür, ama müttefik olarak daha kötüdür", diyen Avusturya atasözünü haklı çıkaracak davranışlar gösteren Alman İmparatoru Kayzer Wilhelm, İstanbul'daki Büyükelçi Baron Vangenheim'e yazdığı mektuplarda şöyle demektedir:

"Osmanlı Devleti çökmek üzere, çökecektir. İmparatorluk paylaşılacaktır. Bu paylaşmada daha az hisse sahibi olacak devlet, dünyayı kontrol olanağından mahrum olacaktır...."²⁵

Bu görüşten hareketle Almanya Osmanlı İmparatorluğu'nda etkinlik kurmak için legal ve illegal her yolu kullanmıştır.²⁶ Bu özellikle, Osmanlı Ordusunu kontrol altına almak hususunda yoğunlaşmıştır. Almanya, Osmanlı Devleti'nden elde ettiği imtiyazlar yanında, bir takım gizli anlaşmalarla da menfaat elde etme çabası içerisinde olmuştur. Örneğin: Almanya 15 Haziran 1914 tarihinde İngiltere ile yaptığı Bağdat Demiryolu Sözleşmesi ile, Osmanlı Devleti'nin Asya toprakları etki alanlarına bölünüyordu.

Bu gizli sözleşmeden, Almanya'nın dost ve müttefiki olmasına rağmen Osmanlı Devleti'nin haberi yoktu.

2-d.Avusturya'nın Nüfuz Bölgesi

²⁴ Rifat UÇAROL, Tarihçe; Dicle-Fırat Nehirleri Basın Körfezi ve Çevresinde Önemli Gelişmeler, Şu Sorunu, Türkiye ve Ortadoğu, Bağlam Yayıncılık, İstanbul: 1993, s.384.

²⁵ İhsan BARDAKÇI, Bir İmparatorluğun Yaşması, Balkan Boşgunu ve I.Dünya Harbi, 2. Baskı, Ankara: (Tarih yok), s.101.

²⁶ BARDAKÇI, s. 108.

Almanya ile İngiltere'nin Anadolu'da nüfuz bölgelerinin güneyi ile İtalyan nüfuz bölgesinin (Güneybatı Anadolu) doğusunda kalan bir bölge Avusturya nüfuz bölgesi olarak düşünülmüştür.²⁷

2-e.İtalya'nın Osmanlı Devleti Toprakları Üzerindeki Nüfuz Bölgesi

Emperyalist devletler aralarında yaptıkları anlaşmalarla, İtalyanlara Güneybatı Anadolu'da, bütün İç Ege, Ege Bölgesi ve Antalya Bölgesi ile Konya-Kayseri çizgisine kadar İç Anadolu'yu içine alacak şekilde sınırları tam tespit edilmeyen bir bölgeyi, nüfuz bölgesi olarak bırakmışlardır.²⁸ Ayrıca, İtalyanların Osmanlı Devleti toprakları üzerinde Banco di Roma ve Trieste'li Lloyd Sigorta Şirketi gibi... etkin şirketleri bulunmaktaydı.²⁹

2-f.Fransa'nın Nüfuz Bölgesi

Manisa-Soma-Bandırma ve Bursa-Mudanya demiryollarının geçtiği bölge³⁰ ile Sivas'a kadar İç Anadolu'nun Orta Bölgesi, Elazığ ve Mardin yöresi ile Antalya Bölgesi'nde Lübnan'ı için alan bölüm ve Suriye ile Kuzey Irak Fransa'nın nüfuz bölgesidir.³¹ Fransa, Osmanlı Devleti'nde toprak kadar, ekonomik çıkarlar peşindeydi. Bu nedenle, Türkiye Cumhuriyeti kurulduktan sonra, Türkiye'nin ekonomik bağımsızlığını kolsuya kabul edemediler.³²

3-Osmanlı Devletini Parçalamayı Amaçlayan Gizli Anlaşmalar

Birinci Dünya Savaşı öncesi emperyalist devletlerin nüfuz bölgelerini tespit etmeleri, Osmanlı Devleti'nin paylaşılması sırasında düşündükleri siyasi sınırlarının beklentisinin göstergesidir.

Nitekim İtilaf Devletleri Birinci Dünya Savaşı sırasında, Osmanlı Devleti'ni nasıl paylaşacakları hususunda gizli anlaşmalar da yapmışlardır. Bu anlaşmaların başlıcaları şunlardır:

²⁷ SELEK, s. 17.

²⁸ SELEK, s. 18.

²⁹ Anna MASSALA, "İtalyan Basınında Mudanya Mühtarekesi". 70.Yılında Mudanya Mühtarekesi ve Uluslararası Sonuçları, Bildiriler, Uludağ Üniversitesi Basımevi, Bursa: 1993, s.92.

³⁰ SELEK, s. 17.

³¹ Neşet ÇAĞATAY, "Mudanya Ateşkesi", 70.Yılında Mudanya Mühtarekesi ve Uluslararası Sonuçları, Bildiriler, Uludağ Üniversitesi Basımevi, Bursa: 1993, s. 108.

³² Alexandre JEVAKOFF, "Fransa ve Mudanya Mühtarekesi Öncesi ve Sonrası", 70.Yılında Mudanya Mühtarekesi ve Uluslararası Sonuçları, Bildiriler, Uludağ Üniversitesi Basımevi, Bursa: 1993, s. 108.

- a)Rusya ile yapılan Boğazlar Anlaşması ,²³
 b)26 Mart 1915'te İtalyan çıkarları için yapılan Londra Anlaşması,
 c)Sykes-Picok Anlaşması (16 Mayıs 1916),
 d)St.(Saint) Jean de Maurienne Anlaşması
 e)Bafour Deklarasyonu (2 Kasım 1917).

4-Osmanlı Devleti'ndeki Misyonerlik Çalışmaları

Osmanlı Devleti'nde Ermeni meselesinin ortaya çıkışında misyonerlik çalışmalarının etkisi çok olmuştur. Misyoner kimdir? Sorusuna cevap arayacak olursak, misyoner kendi kültürünü (din, dil, örfâdet, düşünce....) geniş bir yelpaze de yaymak için gayret gösteren görevli kişidir. Şöyle ki: Her misyoner hangi devletin hesabına çalışıyorsa, o söz konusu devletin siyasi, ekonomik ve kültürel bakımdan egemen olmasına memurdur. Diğer bir ifadeyle, ajandır.²⁴ Misyonerlerin hedefi, sosyo-kültürel olduğu kadar, emperyalist hedefleri de içerir.

Emperyalizm, yani bir milletin diğer bir milleti kendi menfaatleri doğrultusunda sömürmesi halinde, misyonerlik çalışmalarının yoğun katkısı vardır.

4-a.Misyonerlik Çalışmalarının Başlaması

XX. yüzyıla birlikte, dünya siyasetine yön verenler, arlık bir dünya savaşının kaçınılmaz olduğuna inanmışlardı. Buna göre, savaş Doğu'da yapılacak, Balı'da kazanılacaktı. Bu husus da hazırlıklar başlamıştı. Ajanlar Osmanlı İmparatorluğu'nun her tarafına dağılmışlardı. İstihbarat servisleri arasında en güçlü olanı, görünüşte "Entelijans" olarak isimlendirilen İngiliz İstihbarat servisiydi. İngiliz İstihbaratı, Savaş, Dışişleri ve Hindistan Bakanlıklarının ayrı ayrı oluşturdukları birimler tarafından yürütülüyordu.²⁵

İngiliz misyoner teşekküllerinin Osmanlı Devletiyle ilgisi 15.yüzyılın ortalarına doğru Moravya Kilisesi'nin çalışmalarıyla ortaya çıkmaya başlamıştır. Kilise İran mecusileri, Habeşistan halkı ve Mısır kaptanları arasında Hristiyanlığı yaymak için çok uğraşmış. Fakat istenilen neticeyi alamamıştır. Bununla beraber, Türkiye ve Türkler aleyhindeki olumsuz iddiaların ilk tohumları da böylece atılmaya başlamıştır. Nitekim, azınlıklardan Türk

²³ SANDER, Siyasi Tarih..., s.277.

²⁴ GÜNDÜZ, a.g.m.,s.111.

²⁵ Mim Kemal ÖKE ve arkadaşları. Kutsal Topraklarda Casuslar Savaşı, İstanbul 1995.,i.2.

yönetimine karşı ayaklandırmak birliği ve beraberliği bozmak ve Hristiyanlık propagandası yapmak için. 28 mil) on kitap bastırılmıştır.²⁶ Yine, 1882'de, bu tip çalışmalar yapılmasını temin için Bağdat ve Musul'da çalışan bir Türk-Arap misyonu oluşturulmuştur. Bu gibi kurumlar sistemli bir şekilde Osmanlı ve Türkler aleyhine hakikat dışı propagandalar yapıyorlardı.

4-b.Amerikan Misyoner Örgütleri

Ermeni ayaklanmalarının üzerindeki en önemli etkilerden biri de, 19.uncu yüzyıl başlarında Osmanlı İmparatorluğu'na gelmeye başlayan Amerikan misyonerlerinin çalışmalarıdır. Misyonerlerin Osmanlı İmparatorluğu'ndaki yaşayan Ermenilerle yakın ilişki kurup geliştirdikleri davranışlar, objektif olarak değerlendirildiğinde onların Amerikan emeline hizmet ideali ile Türk-Enneni ilişkilerinin bozulmasında yadsınamayacak rolü olduğu ortaya çıkmaktadır.²⁷

1810 yılında kurulan "American Board of Commisioners For Foreign Mission"²⁸ yabancı ülkelere misyonerler gönderilmesi için kurulmuş merkezi bir örgüt idi. Söz konusu örgütün misyonerleri Çin, Hindistan, Ortadoğu, Güney Amerika gibi yörelere dağılarak, Protestanlığı yaymaya çalışıyorlardı. Fakat bu çalışmalar, dini misyon izledikleri emperyalist politikanın bir yansıması şeklindeydi.²⁹

4-c.Monroe Doktrini ve ABD Devlet Politikası

Amerikan Birleşik Devletlerinin (A.B.D.) 19.yüzyıl başından beri kendisi için saptadığı devlet politikası Monroe Doktrini'ne dayanmaktadır. Monroe Doktrini, Amerika bağımsızlığını elde ettikten sonra bağımsızlığını dış tehlikelerden korumak için, "Amerika, Amerikalılardır" ilkesiyle saptanmış olan Amerika'nın içine kapanması politikasıdır.³⁰

Monroe Doktrini, ABD Başkanı James Monroe'nun adı ile anılan yalnızlık politikası (1823) anlayışına dayalı A.B.D.'nin dış politika stratejisidir. Birinci Dünya Savaşı'nda A.B.D. ulusal savunmasını yapmak için bu politikadan ayrılmıştır. Fakat tekrar, 1920'de yeniden yalnızlık politikasına dönmüştür. Ama 1941'de, İkinci Dünya Savaşı sırasında, Pearl Parbour baskınından sonra, A.B.D. yalnızlık politikasına bir daha dön

GÜNDÜZ, a.g.m., s.2.

AKGÜN, a.g.m., s.1.

Kısaca ABCFM olarak nitelendirilmektedir.

AKGÜN, a.g.m., s.2.

AKGÜN, a.g.m., s.2.

memek üzere, uluslar arası sisteme dönmüştür.⁴¹

Monroe Doktrini, Amerika'nın Avrupa'dan uzak kalması esasına dayanıyordu. Amerika bir taraftan, Avrupa'nın kendi toprakları için beslediği emellerden uzaklaşmak için, Yalnızcılık politikasına sığınarak, Avrupa'dan uzak duruyordu. Fakat, diğer taraftan da Avrupa ülkelerinin elde ettikleri sömürgeleri de görmemezlikten gelemiyordu. Dünyanın sömürgeci devletlerce paylaşılmasına kayıtsız kalamaması, bu durumun devlet politikası olarak saptadığı Monroe Doktrini'nin esası ile ters düşmesi sonucunda A.B.D. bir ikilem içinde kaldı. Bu durumda, A.B.D. misyonerlerden yararlanma yoluna başvurdu.

Bu durumda, A.B.D. misyonerlerden dünyanın stratejik öneme haiz, verimli bölgelerinde nüfus alanları elde etmek ve politik emellerini gerçekleştirmek için faydalandı. Diyebiliriz ki, A.B.D. politik emelleri ve yayılmacı politikası için misyonerleri kullandı. Özellikle Ortadoğu'da sınırlarını Amerikan devlet güvencesine dayamaş görünüşte dinsel amaçlı çaba içinde görünen Amerikan politikasını ve kültürünü yayan pek çok misyoner vardı.

4-d."Women's Foreign Missionary Society" kadın misyonerlerin faaliyetleri

Misyonerlerin, Osmanlı İmparatorluğu'nda öncelikli olarak Ermenilerle ilk ilişkileri eğitim kanalıyla oluştu. Bilindiği üzere eğitimin anahtarı, okur yazar olmaktır. Bu doğrultuda olmak üzere, Amerikalı misyonerler bir yandan Ermenilere okuma yazma öğretiyorlar. Diğer yandan da incil'i Ermenice ve Türkçe'ye çevirerek, Ermenilere yaklaşma çabası içerisindeydiler. Bu duruma, Ermeni kilisesi reaksiyon göstermesine rağmen, **Amerikalı misyonerler, Ermeni'lere Gregorîyen kilisesinin katı kuralları gibi olmayan yalnız bir din anlayış sunuyorlardı.** Bu durumda, Ermenilere cazip geliyordu. Osmanlı yönetimi ise, öbür emperyalist Avrupa ülkelerinin yanında, tarafsızlığına inandıkları Amerikalılara her türlü kolaylığı temin ediyorlardı. Eğitim ve Protestanlaştırma faaliyetleri için Amerika'dan 1830'lu yıllarda misyoner aileler gönderilirken, daha sonra bekar kadın ve erkekler gönderilmeye başlandı.⁴²

Özellikle kadın misyonerler, hem okullarda öğretmenlik yapıyorlar, hem de Ermeni kadınların el becerilerini geliştirecek bir takım kurslar veriyorlardı. Örneğin; nakış, dikiş, müzik kursları gibi....

1861'den itibaren Women's Foreign Missionary Society adı

⁴¹ AKARSLAN, Milli Mücadele Dönemi Türk Dış Politikası ve Atatürk, Anon Yayınları, 2.Baskı, İstanbul 1995, s.33.

⁴² AKGÜN, s.g.m., s.8.

altında yabancı ülkelere kadın misyonerler gönderilmesi, sistemli bir şekilde dönüştü. Sonuçta, kadın misyonerlerin faaliyeti arttı. Bu arada, Ermeni kadınları için yetiştirilen okulları açıldı. Örneğin: Mardin'de misyoner Miss Parmele'nin kurduğu okul gibi.⁴³

Misyoner olarak, gelen kadınların Ermeni hareketlerine tahminlerin ötesinde büyük katkısı olmuştur.

Nitekim, 1863'de Osmanlı İmparatorluğunda, misyonerlerin isteği doğrultuda Ermenilerin bilinçlendiğini gösteren Ermeni Anayasası kabul edildi. Bu anayasa, Osmanlı İmparatorluğu tarafından da onaylandı.

İlerleyen zaman içinde, Amerika-Ermeni yaklaşması bir kat daha artarken, Ermeniler Osmanlı İmparatorluğu'na karşı ayaklanmalara başladılar.

4-e.Misyoner Örgütlerinin Çabalarının Neticesi

Osmanlı İmparatorluğu'ndaki misyoner örgütleri için genel olarak şöyle bir sonuca varmak mümkündür. Şöyle ki;

- Fransızlar:Kuzey Afrika ülkelerinde,
- Amerikalılar:Ermeniler üzerinde,
- Rusya:Balkan ülkelerinde ve Doğu Anadolu'da Ermeniler üzerinde,
- İngilizler:Arap Ülkelerinde ve Ermeniler üzerinde etkili olmaya çalışmışlar, bu yöreleri ve söz konusu azınlıkları Osmanlı'dan koparmaya gayret etmişlerdir.⁴⁴

Söz konusu devletler arasında, yoğun bir nüfuz mücadelesi ve sömürge yarışması olmasına rağmen, Osmanlı İmparatorluğu'na karşı tek cephede birleşmişlerdir.

5-1877-78 Osmanlı Rus Savaşı'ndan Sonra, Ortaya Çıkan Ermeni Ayaklanmalarındaki Bulgar Yöntemi

93 Harbi olarak bilinen, 1877-78 Osmanlı Rus Savaşı'ndan sonra, Ermeni ayaklanmalarının arttığını görüyoruz. Ermeniler bu ayaklanmalarında, liderlerinden Çeraz'ın belirlediği gibi "1876 Bulgar Yöntemi" ni uygulamaya koydular. Bulgar yönteminde metod şöyle idi:

⁴³ AgnesFENEGA.The Motherof Many Daughters:Light and Life:January (Ocak) 1911;den nakledenAKGÜN, s.g.m., s.8.

⁴⁴ GÜNDÜZ, s.g.m., s.112.

"Bu yöntemde ani baskıyla çok sayıda Türk ve Müslüman" öldürmek; onların kızıp Hristiyanları öldürmesi karşısında Dünya kamuoyunu "İşte Türkler soykırım yapıyor" diye ayaklandırmaktan ibarettir.⁴⁵

Bu şekilde meydana gelen olaylarda öldüren Türklerin gerçek sayısı, Batı basınına çok az yansımıştır. Fakat Hristiyanların sayısı, daima 10'le 100'le çarpılarak, abartılarak dünya kamuoyuna sunulmuştur. Abartılan bu durum öyle boyutlara ulaşmıştır ki: Öldürüldüğü iddia edilen Ermeni sayısı, tüm dünyadaki mevcut Ermenilerin sayısının iki misline kadar çıkmıştır.

SONUÇ

Uluslararası arenada, Ermeni meselesi, Ermenilerin ortaya çıkardığı bir sorun olmayıp; emperyalist ülkelerin, 1877-1878 Osmanlı Rus Savaşı sonucu, kolonyalist faaliyetleri sonucu oluşan suni bir meseledir. Ermeni Sorunu'nun ortaya çıkmasında emperyalist ülkelerin Osmanlı İmparatorluğu'nda nüfuz bölgeleri istekleri, aralarında yaptıkları gizli anlaşmalar ve misyonerlik çalışmalarının etkisi çok büyüktür. Hakikat dışı propagandalar da, Ermeni meselesinin ortaya çıkmasında etkindir. Nitekim, soykırım iddiaları da, bu hakikat dışı propagandalardan biridir.

Sonuç olarak: Ermeni meselesi, 19.yüzyıl'da İngiltere, Rusya, Amerika, ve Fransa gibi dünyanın güçlü, emperyalist ülkelerin kendi politikaları gereği uluslararası platformda ortaya attıkları bir siyasi sorundur.⁴⁶

⁴⁵ Orhan KOLOĞLU, Ermeniler Nasıl Kullanıldılar? Popüler Tarih, Man 2001, s.35.

⁴⁶ AKGÜN, a.g.m., s.12.

SIYASAL MEŞRUIYET SORUNUN KAVRAMSAL VE GÖRGÜL BOYUTLARI

Yard. Doç Dr. Şaban Sitembölükbaşı

ÖZET

Bu makalede siyasal meşruiyetle ilgili bazı temel sorunlar ele alınmaktadır. Çalışmanın amacı siyasal meşruiyet kavramıyla ilgili teorik ve pratik düzeydeki belirsizlikleri vurgulamak ve bunlara açıklık getirmeye çalışmaktır. Bu doğrultuda makalede siyasal meşruiyetin yöneticiler ve halk açısından önemi, önde gelen düşünürlerin perspektifinden geçmişte ve günümüzde siyasal meşruiyetin kaynakları, meşruiyetin hukukla olan ilişkisi, siyasal sistem karşısındaki bireylerin siyasal meşruiyet açısından durumları incelenmekte ve son bölümde de siyasal demokrasinin meşruiyet konusundaki çıkmazları ortaya konularak bir çözüm denemesinde bulunmaktadır.

1." Siyasal Meşruiyet" in Amacı ve Önemi

Meşruluk iddiasındaki bir güç veya otorite ile ilgili siyasal felsefenin eskiden beri sorduğu temel soru şudur: Hangi hakla bir kimse veya bir grup diğer insanlar üzerinde güç sahibidir? Yöneticiler meşruiyet iddiası ve hakkını nereden alırlar? Bu soru eşit olmayan otoriteyi sorguladığı için aynı zamanda ahlaki eşitlikle ilgilidir. Bugüne kadar bu soruyu hiç kimse rasyonel biçimde ve siyasal iktidarın hakkı çıkmasını sağlayacak rahatlıkla cevaplandırabilmiş değildir.

Meşruiyet her rejimin varlığını korumak ve devam ettirmek amacıyla halkta oluşmaya çalıştığı siyasal düzene yönelik olumlu bir inançtır. İster monarşi, ister ihtilalki bir sınıf partisi veya halk tarafından seçilmiş bir başkan